

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

Təsdiq edirəm:
“Biznesin idarə edilməsi” kafedrasının
müdiri: i.e.n.dos., M.Ə.ƏLİYEV

09 sentyabr 2025-ci il

Əməliyyatların idarə edilməsinə giriş

fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(Syllabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	01213
Fənnin növü:	Məcburi
Tədris ili:	2025-2026
Fənnin tədris semestri:	Payız
Fakültə:	Biznes və Menecment
Tədris yükü:	60 saat (mühazirə/məşğələ-30/30)
Fənnin krediti:	4 kredit
Fənnin tədris forması:	Əyani, qiyabi

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	müəll. İradə M. Nəbiyeva
Email ünvanı:	irada.nabiyeva@unec.edu.az
Tələbələr üçün qəbul vaxtları:	çərşənbə günləri, saat 11:00-13:00

III. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyat

1. William J. Stevenson — *Operations Management*, 13th ed. McGraw-Hill, 2017. ISBN 978-1259667473
2. Roberta S. Russell; Bernard W. Taylor — *Operations Management: Creating Value Along the Supply Chain*, 7th ed. Wiley, 2011. ISBN 978-0470646236
3. Nigel Slack; Alistair Brandon-Jones — *Operations Management*, 9th ed. Pearson, 2019. ISBN 978-1292253992 / 978-1292253961
4. Jay Heizer; Barry Render; Chuck Munson — *Operations Management: Sustainability and Supply Chain Management*, 13th ed. Pearson, 2020 (Global/US updates 2019–2020). ISBN 978-0135662083 / 978-0135173626
5. Lee J. Krajewski; Manoj K. Malhotra; Larry P. Ritzman — *Operations Management: Processes and Supply Chains*, 12th ed. Pearson, 2018. ISBN 978-0134741062

Əlavə ədəbiyyat

1. Sunil Chopra — *Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation*, 7th ed. Pearson, 2019 (later 2021 eText update). Print ISBN 978-0134731889
2. James P. Womack; Daniel T. Jones — *Lean Thinking* (2nd ed.). Free Press (Simon & Schuster), 2003. ISBN 978-0743249270
3. Douglas C. Montgomery — *Introduction to Statistical Quality Control*, 8th ed. Wiley, 2019/2020. ISBN 978-1119723097 / 978-1119399308

Hər bir mövzu üzrə müəllimin mühazirə mətnlərinə təqdimatları elektron kabinetə yerləşdirilir. Hər bir mövzu ilə bağlı müəllim əlavə olaraq xüsusi ədəbiyyat təklif edə bilər.

IV. Fənnin təsviri

“Əməliyyatların idarə edilməsinə giriş” fənni istehsal və xidmət sahələrində fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlarda əməliyyatların idarə edilməsinin nəzəri əsaslarını və praktiki tətbiq sahələrini öyrənməyə yönəlib. Fənnin tədrisi tələbələrə əməliyyatların mahiyyətini, məqsədlərini və funksiyalarını dərk etmək, onların müəssisənin strateji inkişafında rolunu başa düşmək imkanı yaradır. Fənn çərçivəsində istehsal sistemlərinin formalaşması və onların növləri, məhsul və xidmətlərin dizaynı, proseslərin analizi və idarə olunması, keyfiyyətin idarə edilməsi, tələb proqnozlaşdırılması və istehsal gücünün planlaşdırılması kimi əsas anlayışlar tədris olunur. Bununla yanaşı, istehsalın yerləşdirilməsi, təchizat zənciri və logistika, ehtiyatların (inventory) idarə olunması, texnologiya və avtomatlaşdırmanın əməliyyatlara təsiri, insan resurslarının əməliyyatlarda rolu, Lean istehsal və Just-in-Time (JIT) sistemi, layihələrin idarə edilməsi, eləcə də əməliyyatların davamlı inkişafı və dayanıqlılığı mövzuları da öyrənilir. Fənnin əsas məqsədi tələbələrdə əməliyyat menecmentinin nəzəri biliklərini formalaşdırmaq, onları praktiki vəziyyətlərdə tətbiq etmək bacarığını inkişaf etdirmək və müəssisələrin rəqabətqabiliyyətliliyinin artırılmasında əməliyyatların idarə edilməsinin strateji əhəmiyyətini dərk etdirməkdir. Bu fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbələr istehsal və xidmət sahələrində əməliyyatların planlaşdırılması, təşkili, idarə olunması və nəzarəti ilə bağlı biliklər qazanacaq, əməliyyat menecmenti üzrə qərarların qəbul edilməsində analitik və strateji yanaşma formalaşdıracaqlar.

V. Fənnin məqsədi və vəzifələri

“Əməliyyatların idarə olunmasına giriş” fənninin məqsədi tələbələrə istehsal və xidmət sahələrində əməliyyatların planlaşdırılması, təşkili, idarə olunması və nəzarəti üzrə nəzəri biliklər və praktiki bacarıqlar aşılamaqdır. Fənn əməliyyat menecmentinin müəssisənin strateji inkişafındakı əhəmiyyətini göstərməklə, tələbələrdə resurslardan səmərəli istifadə, keyfiyyətin təmin olunması, xərclərin optimallaşdırılması və rəqabətqabiliyyətliliyin artırılması üzrə analitik və idarəçilik bacarıqlarını formalaşdırmağı hədəfləyir.

Fənnin tədrisi aşağıdakı vəzifələrin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur:

- əməliyyat menecmentinin mahiyyəti, məqsədləri və funksiyaları haqqında tələbələrdə tam təsəvvür formalaşdırmaq;
- istehsal və xidmət sistemlərinin qurulması, məhsul və xidmət dizaynı, proseslərin təşkili və təhlili ilə bağlı bilikləri aşılamaq;
- keyfiyyətin idarə olunması, tələb proqnozlaşdırılması və istehsal gücünün planlaşdırılması üzrə metodları öyrətmək;
- ehtiyatların (inventory) idarə edilməsi, təchizat zənciri və logistika mexanizmlərini izah etmək;
- Lean istehsal, JIT (Just-in-Time) və layihələrin idarə edilməsi yanaşmalarını mənimsətmək;
- əməliyyatların davamlı inkişafı və dayanıqlılıq prinsiplərini vurğulamaq;
- tələbələrdə əməliyyatlarla bağlı qərarların qəbulu prosesində analitik və strateji düşünmə qabiliyyətlərini inkişaf etdirmək.

VI. Fənnin tədris metodologiyası

“Əməliyyatların idarə olunmasına giriş” fənninin tədrisi prosesində ənənəvi mühazirələrdən yanaşı, interaktiv və praktiki yönümlü təlim üsullarından geniş şəkildə istifadə edilir. Mühazirələr nəzəri biliklərin əsaslandırılmasına xidmət edir, lakin bu biliklərin praktik tətbiqini təmin etmək üçün müzakirələr, debatlar, qrup layihələri və komanda işi xüsusi yer tutur.

Tədris prosesinə aşağıdakı metodlar daxildir:

- mühazirələrin və müəllimin təqdim etdiyi materialların izahı;
- interaktiv müzakirələr və tələbələrin aktiv iştirakı ilə fikir mübadiləsi;
- qrup halında layihələrin hazırlanması və təqdimatı;
- quizlər və test tapşırıqları vasitəsilə cari biliklərin yoxlanılması;
- işgüzar oyunlar və real nümunələr əsasında case-study təhlilləri;
- debatların keçirilməsi və tələbələrin analitik bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi.

Mövzular bir-biri ilə sıx əlaqəli olduğundan, tələbələrin öyrəndikləri mövzuları mütəmadi olaraq təkrar etmələri məqsədəuyğundur. Tələbələr dərs zamanı müəllimin təqdim etdiyi təqdimatlar, mühazirə mətnləri və əlavə oxu materialları əsasında biliklərini artırmaqla yanaşı, dərsdən kənar da mövzular üzərində müzakirələr apararaq öyrənməni möhkəmləndirirlər. Eyni zamanda tələbələrə əməliyyat menecmenti üzrə beynəlxalq və yerli mənbələri, akademik jurnalları və iqtisadiyyat sahəsindəki yenilikləri izləmək, internet ünvanları və elmi ədəbiyyatdan istifadə etməklə biliklərini genişləndirmək tövsiyə olunur. Bu metodologiya tələbələrin həm nəzəri, həm də praktiki biliklərini inkişaf etdirməyə və gələcək peşə fəaliyyətlərində tətbiq bacarıqlarını artırmağa xidmət edir.

VII. Kursun nəticələri

Kursun tədrisi başa çatandan və bütün mövzular mənimsənilədikdən sonra tələbələr:

Bilməlidirlər:

- ✓ Əməliyyatların idarə edilməsinin mahiyyətini, məqsəd və funksiyalarını, istehsal və xidmət sistemlərinin xüsusiyyətlərini;
- ✓ Məhsul və xidmətlərin dizaynı, istehsal proseslərinin təşkili və təhlili prinsiplərini;
- ✓ Keyfiyyətin idarə olunması, standartlaşdırma və davamlı inkişafın əsaslarını;
- ✓ Tələb proqnozlaşdırılması və istehsal gücünün planlaşdırılması üsullarını;
- ✓ Təchizat zənciri, logistika və ehtiyatların (inventory) idarə olunmasının əsas metodlarını;
- ✓ Lean istehsal, JIT (Just-in-Time) və digər müasir əməliyyat yanaşmalarının mahiyyətini və tətbiq imkanlarını;
- ✓ Layihələrin idarə olunması, əməliyyatlarda risklərin azaldılması və səmərəliliyin artırılması yollarını;
- ✓ Əməliyyatların dayanıqlılığı, resurslardan səmərəli istifadə və ətraf mühitə təsirlə bağlı bilikləri.

Bacarmalıdırlar:

- ✓ Müəssisələrin istehsal və xidmət fəaliyyətini təhlil edərək əməliyyatların planlaşdırılması və idarə olunması üzrə qərarlar verməyi;
- ✓ Proseslərin modelləşdirilməsi və optimallaşdırılması üsullarını tətbiq etməyi;
- ✓ Keyfiyyətin idarə olunması alətlərindən (Ishikawa diaqramı, Pareto analizi və s.) istifadə etməyi;
- ✓ Tələb proqnozları əsasında istehsal gücünü və resursların bölgüsünü planlaşdırmağı;
- ✓ Təchizat zənciri və ehtiyatların idarə olunması mexanizmlərini praktikada tətbiq etməyi;
- ✓ Layihələrin idarə olunması üzrə əsas metod və texnologiyalardan istifadə etməyi;
- ✓ Lean və JIT yanaşmalarını real əməliyyat şəraitində tətbiq etməyi;
- ✓ Müasir əməliyyat menecmenti çərçivəsində strateji və analitik düşünmə qabiliyyətlərini formalaşdırmağı.

VIII. Prerekvizitlər:

Bu fənn “Əməliyyatların idarə olunması”, “Menecmentin əsasları”, “İnsan resurslarının idarə edilməsi” və “Korporativ idarəetmə” fənləri ilə əlaqəlidir. Bu fənn əməliyyat menecmenti üzrə baza biliklərini formalaşdırır və gələcəkdə “Strateji idarəetmə”, “Layihələrin idarə olunması” kimi fənlərin mənimsənilməsinə əsas yaradır.

IX. Fənni mühazirə mövzuları:

Fənn 3 bölmədən və 15 mühazirə mövzusunda ibarətdir.

I Bölmə: Əməliyyatların idarə edilməsinin əsasları

1. Əməliyyatların idarə olunmasının anlayışı, məqsədləri və funksiyaları
2. Əməliyyat strategiyası və idarəetmədə onun rolu
3. İstehsal sistemləri və onların əsas növləri
4. Məhsul və xidmətlərin dizaynı
5. Proseslərin analizi və idarə olunması

II Bölmə: Əməliyyatların idarə edilməsinin funksional istiqamətləri

6. Keyfiyyətin idarə olunması
7. Tələbin proqnozlaşdırılması və istehsal gücünün planlaşdırılması
8. İstehsalın yerləşməsi və yerləşmə qərarlarının strateji əhəmiyyəti
9. Layihələrin idarə olunmasının əsas anlayışları və metodları
10. Təchizat zəncirinin idarə olunması və logistika
11. Ehtiyatların (inventory) idarə olunması
12. Texnologiya və avtomatlaşdırmanın əməliyyatlara təsiri
13. İnsan resurslarının əməliyyatlardakı rolu və işçi qüvvəsinin idarə olunması

III Bölmə: Müasir yanaşmalar və inkişaf perspektivləri

14. Lean istehsal və Just-in-Time (JIT) sisteminin əsasları
15. Əməliyyatların davamlı inkişafı və dayanıqlılıq

X.Fənnin mühazirə mətnləri

Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri, müzakirə sualları və tapşırıqlar, habelə müxtəlif növ məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində yerləşdirilir.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Sıra	Mövzuların adları	Mühazirə dərsləri	Seminar dərsləri
1	Əməliyyatların idarə olunmasının anlayışı, məqsədləri və funksiyaları	2	2

2	Əməliyyat strategiyası və idarəetmədə onun rolu	2	2
3	İstehsal sistemləri və onların əsas növləri	2	2
4	Məhsul və xidmətlərin dizaynı	2	2
5	Proseslərin analizi və idarə olunması	2	2
6	Keyfiyyətin idarə olunması	2	2
7	Tələbin proqnozlaşdırılması və istehsal gücünün planlaşdırılması	2	2
8	İstehsalın yerləşməsi və yerləşmə qərarlarının strateji əhəmiyyəti	2	2
9	Layihələrin idarə olunmasının əsas anlayışları və metodları	2	2
10	Təchizat zəncirinin idarə olunması və logistika	2	2
11	Ehtiyatların (inventory) idarə olunması	2	2
12	Texnologiya və avtomatlaşdırmanın əməliyyatlara təsiri	2	2

13	İnsan resurslarının əməliyyatlardakı rolu və işçi qüvvəsinin idarə olunması	2	2
14	Lean istehsal və Just-in-Time (JIT) sisteminin əsasları	2	2
15	Əməliyyatların davamlı inkişafı və dayanıqlılıq		
	CƏMİ	30	30

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;
- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnəlidir.

Tələbənin məşğələdəki hər bir cavabı 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal olmaqla) qiymətləndirilir. Semestrin sonunda semestr ərzində tələbənin bütün cavab balları toplanır və tələbənin cavablarının ümumi sayına bölünməklə orta qiymət (bal) hesablanır.

XIII. Fənn üzrə kurs işi

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb.

XIV. Sərbəst işlər: tələblər və qiymətləndirmə

Müəllim lazım bilərsə, semestr ərzində tələbələrə sərbəst iş tapşırığı verilə bilər. Sərbəst işlər tələbələr tərəfindən təkbaşına və ya qrup işi formasında işlənə bilər. Sərbəst iş çap və ya elektron formada, yaxud əlyazma şəklində təhvil alınə bilər. Sərbəst işlərin yerinə yetirilməsi Universitetdə müəyyən edilmiş qaydalar çərçvəsində fənni tədris edən müəllimlə tələbələr arasında əldə olunan razılığa uyğun olaraq həyata keçirilir. Sərbəst işləni qiymətləndirilməsində şəffaflığı təmin etmək müəllimin vəzifə borcudur. Sərbəst işlərin yerinə yetirilməsi Universitetdə müəyyən edilmiş qaydalar çərçvəsində fənni tədris edən müəllimlə tələbələr arasında əldə olunan razılığa uyğun olaraq həyata keçirilir. Sərbəst işləni qiymətləndirilməsində şəffaflığı təmin etmək müəllimin vəzifə borcudur.

XV. Dərsə davamiyyət

Tələbə bütün mühazirə və seminar dərslərində fəal iştirak etməlidir. Tələbənin dərsə davamiyyəti 10 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Tələbənin iştirak etmədiyi dərslərin sayı onun davamiyyət qiymətinə (balına) təsir edir: buraxılış hər 3 dərs (6 saat) 1 balın itirilməsi ilə nəticələnir. Tələbə fənn üzrə ümumi tədris yükünün 25 %-dən çox (14 saatdan çox) dərs buraxarsa, o, yekun imtahana buraxılmır. Bu halda tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu yaranır.

XVI. Aralıq qiymətləndirmə

Fənnin tədrisi prosesində tələbənin dərslərdəki cari fəallığı (mühazirədəki fəallıq, seminar-məşğələ cavabları, qrup işlərində iştiraki və s.) 10 ballıq sistemlə 0-10 bal arasında qiymətləndirilir.

Fənnin tədrisi prosesində tələbənin əldə etdiyi bilik və bacarıqları 2 dəfə kollokvium keçirilməklə qiymətləndirilir. Kollokviumlar, müavfiq olaraq, tədrisin birinci və ikinci ayı başa çatdıqdan sonra yalnız həmin dövrdə keçirilən mövzuları əhatə edən suallar əsasında təşkil olunur. Kollokviumlar test üsulu formasında keçirilir.

Hər kollokviumda tələbənin bilikləri 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal) qiymətləndirilir. Tələbə kollokviumda iştirak etmədikdə jurnalda “0” (sıfır) bal qeyd olunur.

XVII. Yekun imtahan

Fənni tədrisinin sonunda bir dəfə yekun imtahan təşkil olunur. Tələbənin imtahandakı cavabı 0-50 bal aralığında (maksimum 50 bal) qiymətləndirilə bilər. İmtahan yazılı formada yaxud test qaydasında təşkil olunur. Fənn üzrə imtahan sualları yaxud testlər mühazirə mətnləri və məşğələ dərslərinin məzmununa uyğun olaraq tərtib edilir.

Yekun imtahanda tələbə minimum 17 bal toplamazsa, onda imtahan qədər yığılan ballar toplanmır, tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

İmtahanın nəticələrinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı tələbənin hər-hansı şikayəti olarsa, tələbə Universitetdə müəyyən olunmuş ümumi qaydalar əsasında Apellyasiya Komissiyasına müraciət edə bilər.

XVIII. Fənn üzrə yekun qiymətləndirmə

Fənn üzrə tələbənin yekun biliyi 100 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Balların maksimum miqdarı – 100 baldır.

Yekun imtahandan sonra tələbənin fənn üzrə topladığı bütün ballar toplanır və yekun qiymət (bal) hesablanır. Fənn üzrə tələbənin əldə edə biləcəyi yekun balın strukturu aşağıdakı cədvəldə təqdim edilib:

İstiqamət	Ballar	Faiz
İmtahan (final)	50	50 %
Seminar (məşğələ) və kollokvium nəticələrinə görə	30	30 %
Tələbələrin sərbəst işinə görə	10	10 %
Davamiyyət	10	10 %
Cəmi:	100	100 %

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun yekun biliyi aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

51 baldan aşağı olduqda – “qeyri-kafi”	- F
51-60 bal	- “qənaətbəxş”- E
61-70 bal	- “kafi” - D
71-80 bal	- “yaxşı” - C
81-90 bal	- “çox yaxşı” - B
91-100 bal	- “əla” - A

Tələbənin topladığı yekun bal 51 baldan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

Tərtib etdi:

İradə Nəbiyeva